ھەيز مەزگىلىدە ئاياللاردىن يىراق تۇرۇش

﴿ وَيَسْـَٔلُونَكَ عَنِ ٱلْمَحِيضِ ۖ قُلْ هُوَ أَذًى فَٱعْتَزِلُوا۟ ٱلنِّسَآءَ فِى ٱلْمَحِيضِ ۖ وَلَا تَقْرَبُوهُنَّ حَتَّىٰ يَطْهُرْنَ ۖ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ ٱللَّهُ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ يُحِبُّ ٱلتَّوَّٰبِينَ وَيُحِبُّ ٱلْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾ نِسَآؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأْتُوا۟ حَرْثَكُمْ أَنَّىٰ شِئْتُمْ ۖ وَقَدِّمُوا۟ لِأَنفُسِكُمْ ۚ وَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ وَٱعْلَمُوٓا۟ أَنَّكُم مُّلَٰقُوهُ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾ ﴾

﴿(ئى مۇھەممەد!) ئۇلار سەندىن ھەيز توغرۇلۇق (يەنى ھەيزدار ئايال بىلەن جىنسىي ئالاقە قىلىشنىڭ دۇرۇسلىقى ياكى دۇرۇس ئەمەسلىكى توغرۇلۇق) سورايدۇ. ئېيتقىنكى، «ھەيز زىيانلىقتۇر (يەنى ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي ئالاقە قىلىش ئەر ـ خوتۇن ھەر ئىككىسىگە زىيانلىقتۇر)، ھەيز مەزگىلىدە ئاياللاردىن نېرى تۇرۇڭلار، (ھەيزدىن) پاك بولغۇچە ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلماڭلار، پاك بولغاندا، ئۇلارغا الله بۇيرۇغان جايدىن يېقىنچىلىق قىلىڭلار». الله ھەقىقەتەن تەۋبە قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ. (ھارامدىن ۋە نىجاسەتتىن) پاك بولغۇچىلارنى ھەقىقەتەن دوست تۇتىدۇ. ئاياللىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن (خۇددى) ئېكىنزارلىقتۇر (يەنى نەسىل تېرىيدىغان جايدۇر)، ئېكىنزارلىقىڭلارغا خالىغان رەۋىشتە كېلىڭلار. ئۆزەڭلار ئۈچۈن ئالدىنئالا ياخشى ئەمەل تەييارلاڭلار، (گۇناھتىن چەكلىنىش بىلەن) الله دىن قورقۇڭلار، بىلىڭلاركى، سىلەر الله قا مۇلاقات بولۇسىلەر، مۆمىنلەرگە (جەننەت بىلەن) خۇش خەۋەر بەرگىن﴾.

ــ سۈرە بەقەرە 222 ــ، 223 ــ ئايەتلەر

سۆزلۈكلەر تەھلىللىرى

ٱلْمَحِيضِ: (ھەيز)، ئۇ «ئەلھەيز» دېگەن سۆزنىڭ يەنە بىر سۆز تومۇرى شەكلى بولۇپ، كۆچمە مەنىدە ھەيزنىڭ ئۆزىنى كۆرسىتىدۇ. ئۇ يەنە ھەيز كەلگەن ۋاقىت ۋە ھەيز كەلگەن ئورۇن مەنىلىرىدىمۇ ئىشلىتىلىدۇ. ھەيزنىڭ ئەسلى مەنىسى ئېقىش، دېگەن مەنىدە كېلىدۇ.

أَذًى: (زىيانلىقتۇر)، ئەتائ مۇنداق دەيدۇ: «بۇ سۆز پاسكىنا نەرسە دېگەن مەنىدە كېلىدۇ.»

بۇ سۆز لۇغەتتە كىشىگە ئازار بېرىدىغان ۋە زىيانلىق بولغان ھەرقانداق نەرسىنى كۆرسىتىدۇ. اللہ تائالا مۇشۇ مەنىدە مۇنداق دېگەن: ﴿بەرگەن سەدىقەڭلارنى مىننەت قىلىش ۋە ئەزىيەت يەتكۈزۈش بىلەن بىكار قىلىۋەتمەڭلار﴾[1].

ئىمام تەبەرى مۇنداق دەيدۇ: «ھەيز سىپسىق پۇراق چىقىدىغانلىقى، مەينەت ۋە پاسكىنا بولغانلىقى ئۈچۈن ئەزىيەت بېرىدىغان زىيانلىق نەرسە دەپ ئاتالغان.»[2]

فَٱعۡتَزِلُوا: (نېرى تۇرۇڭلار)، ئۇنىڭ سۆز تومۇرى «ئەلئىئتىزال» بولۇپ، بىرەر نەرسىدىن نېرى تۇرۇش، يىراق تۇرۇش مەنىلىرىدە كېلىدۇ. اللہ تائالا مۇشۇ مەنىدە مۇنداق دېگەن: ﴿سىلەردىن ۋە سىلەر اللہ نى قويۇپ چوقۇنۇۋاتقان نەرسىلەردىن يىراق بولىمەن﴾[3].

ئايەتتىكى مەنىسى ئاياللار بىلەن ئولتۇرۇپ قوپۇشتىن ياكى ئارىلىشىپ ئۆتۈشتىن يىراق تۇرۇش ئەمەس، ئۇلار بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن يىراق تۇرۇشنى ئىپادىلەيدۇ. چۈنكى، ئاياللار بىلەن ھەزدار ۋاقتىدا ئولتۇرۇپ قوپۇش ۋە ئارىلىشىپ ئۆتۈش دۇرۇستۇر.

يَطۡهُرۡنَ: (پاك بولغۇچە)، بۇ ئايەت ئىككى خىل قىرائەت بىلەن ئوقۇلىدىغان بولۇپ، بىرىدە، ھەيز قېنى توختاپ پاك بولغۇچە دېگەن مەنە، يەنە بىرىدە، قان توختىغاندىن كېيىن يۇيۇنۇپ پاك بولغۇچە دېگەن مەنە ئىپادىلىنىدۇ.

حَرۡث: (ئېكىنزارلىق)، راغىب مۇنداق دەيدۇ: «بۇ سۆز يەرگە ئۇرۇق تېرىش، يەرنى تېرىش ئۈچۈن تەييارلاش مەنىلىرىدە كېلىدۇ. تېرىلىدىغان يەرمۇ ھەرسۇن (يەنى ئېكىنزارلىق) دېيىلىدۇ.»[4]

جەۋھەرى مۇنداق دەيدۇ: «بۇ سۆز زىرائەت تېرىش مەنىسىدە كېلىدۇ. ئايەتتە، نەسىل تېرىيدىغان يەر دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. ئايال كىشى يەرگە، مەنىي ئۇرۇققا، بالا ئۈنۈپ چىقىدىغان ئۆسۈملۈككە ئوخشىتىلغان. بۇ، قۇرئاننىڭ بالاغەت ئۇسلۇبىدۇر.»[5]

أَنَّىٰ شِئۡتُمۡ: (خالىغان رەۋىشتە)، يەنى كېلىدىغان جاي بالا تېرىيدىغان ئورۇنلا بولسا، ئۇنىڭغا ئالدى تەرەپتىن بولامدۇ، ئارقا تەرەپتىن بولامدۇ، ئۆرە تۇرۇپ بولامدۇ، يانچە يېتىپ تۇرۇپ بولامدۇ، قانداق خالىساڭلار شۇنداق كېلىڭلار.

ئىمام تەبەرى ئىبنى ئابباسنىڭ ﴿ئېكىنزارلىقىڭلارغا خالىغان رەۋىشتە كېلىڭلار﴾ دېگەن ئايەتنىڭ تەپسىرىدە مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «ئايالىڭغا ئارقا

[1] سۈرە بەقەرە 264 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[2] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 381 ـ بەت.
[3] سۈرە مەريەم 48 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.
[4] ئىمام راغىب ئەسفەھانىنىڭ «ئەلمۇفرەدات في غەرىيبىل قۇرئان» ناملىق كىتابى، 112 ـ بەت.
[5] ئىمام فەخرۇددىن رازىنىڭ «ئەتتەپسىر ئەلكەبىر» ناملىق تەپسىرى، 6 ـ جىلد، 75 ـ بەت.

www.munber.org

پېشاب يولىدىن ۋە ھەيزدار مەزگىلىدىلا كەلمىسەك، ئالدى تەرەپتىن بولامدۇ، ئارقا تەرەپتىن بولامدۇ، قانداق خالىساڭ شۇنداق كەلسەڭ بولىدۇ.»

ئۇ يەنە بۇ ئايەتنىڭ تەپسىرىدە ئىكرىمەنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «لۇت ئەلەيھىسسالامنىڭ قەۋمىنىڭ قىلمىشىنىلا قىلمىساڭ، ئاياللىرىڭغا قانداق خالىساڭ شۇنداق كەلسەڭ بولىۋېرىدۇ.»[1]

وَقَدِّمُواْ لِأَنفُسِكُمۡ: (ئۆزەڭلار ئۈچۈن ئالدىنئالا ياخشى ئورۇن تەييارلاڭلار)، يەنى ئاخىرەتتە سىلەرگە مەنپەئەت قىلىسۇن ئۈچۈن، ئالدىنئالا خەيرلىك ئىشلارنى ۋە ياخشى ئەمەللەرنى قىلىڭلار.

وَٱتَّقُواْ ٱللَّهَ: (اللّٰه دىن قورقۇڭلار)، اللّٰه نىڭ ئازابىدىن ئۇنىڭ بۇيرۇقلىرىنى ئىجرا قىلىش ۋە توسقان ئىشلىرىدىن يىراق تۇرۇش ئارقىلىق قورقۇڭلار.

وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ: (مۇمىنلەرگە خۇشخەۋەر بەرگىن)، يەنى مۇمىنلەرگە ئۇلارنىڭ كاتتا ساۋاب، ئالىي ھۆرمەت ۋە نازۇنېمەتلىك جەننەتتىكى يۈكسەك دەرىجىلەرگە ئېرىشىدىغانلىقى بىلەن خۇش خەۋەر يەتكۈزگىن.

ئايەتلەرنىڭ ئومۇمىي مەنىسى

ئى مۇھەممەد! ساھابىلار ﴿سەندىن﴾ ئاياللىرى بىلەن ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشنىڭ ھالال ياكى ھاراملىقى ھەققىدە ﴿سورىشىدۇ﴾. ئۇلارغا ﴿ئېيتقىنكى﴾، ھەيز قېنى پاسكىنا قاندۇر، ھەيز مەزگىلىدە ئاياللار بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈش سىلەرگىمۇ، ئۇلارغىمۇ ﴿زىيانلىقتۇر. ھەيز مەزگىلىدە﴾ ئاياللار بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن يىراق تۇرۇڭلار. ئۇلار ھەيز قېنى توختاپ ﴿پاك بولغۇچە ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلماڭلار.﴾ ئۇلار سۇ بىلەن يۇيۇنۇپ ﴿پاك بولغاندا، ئۇلارغا اللّٰه بۇيرۇغان جايدىن﴾ يەنى اللّٰه سىلەرگە ھالال قىلغان نەسىل قالدۇرۇش ۋە بالا تېرىش ئورنىدىن ﴿يېقىنچىلىق قىلىڭلار﴾. ئۇلارغا ھارام قىلىنغان ئورۇن ئارقا پېشاب يولىدىن يېقىنچىلىق قىلماڭلار. ﴿اللّٰه ھەقىقەتەن﴾ گۇناھلاردىن ۋە پاسكىنا ئىشلاردىن پاكلىنىپ تەۋبە قىلغان بەندىلىرىنى ﴿دوست تۇتىدۇ﴾.

ئاندىن اللّٰه تائالا ئەرلەرنى ئاياللىرىغا ھارام قىلىنغان ئورۇندىن يېقىنچىلىق قىلىشنى مەنئى قىلغانلىقىنى تېخىمۇ تەكىتلەپ مۇنداق دەيدۇ: ئى ئىنسانلار! ﴿ئاياللىرىڭلار سىلەرنىڭ بالا تېرىيدىغان، نەسىل قالدۇرىدىغان ئېكىنزارلىقىڭلاردۇر، ئۇلارنىڭ بەچچىدانلىرىدا بالا تۆرىلىدۇ. ئاياللىرىڭلارغا قانداق كېلىشنى ﴿خالىساڭلار شۇنداق

[1] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 392 ـ بەت.

كېلىنگلار﴾. كېلىدىغان جاي بالا تېرىش ۋە نەسىل قالدۇرۇش ئورنىلا بولىدىكەن، ئۇنىڭغا قايسى رەۋىشتە كېلىشنى ياخشى كۆرسەڭلار، شۇ رەۋىشتە كېلىڭلار.

ئىبنى ئاببـاس مۇنـداق دەيدۇ: «ئۆسۈملۈكنى ئۆسۈملۈك ئۈنىدىغان يەرگە تېرىغىن.»

ئى ئىمان ئېيتقان ئىنسانلار! ﴿ئۆزەڭلار ئۈچۈن ئالدىنئالا ياخشى ئەمەل تەييارلاڭلار﴾. اللّٰه نىڭ قىلمىشلىرىڭلارنى كۆزىتىپ تۇرىدىغانلىقىنى ئەسلەڭلار. قىلغان ئىشلىرىڭلاردا ئۇنىڭدىن قورقۇڭلار، پەرۋەردىگارىڭلارغا ئۇچرىشىدىغان، ئاندىن ياخشى ئىش قىلغۇچىلار قىلغان ياخشى ئىشلىرىنىڭ مۇكاپاتىنى ئالىدىغان، يامان ئىش قىلغۇچىلار قىلغان يامان ئىشلىرىنىڭ جازاسىنى تارتىدىغان كۈندىن قورقۇڭلار. ﴿مۆمىنلەرگە﴾ كاتتا زىياپەتكە، بۈيۈك ھۆرمەتكە، پۈتمەس - تۈگىمەس نازۇنېمەتكە ئېرىشتۈرىدىغان جەننەت بىلەن خۇشخەۋەر بەرگىن[①].

نازىل بولۇش سەۋەبلىرى

1 - ئەنەس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «يەھۇدىيلار ئاياللىرىدىن بىرى ھەيز كۆرۈپ قالغاندا ئۇنىڭ بىلەن بىر داستىخاندا يەپ - ئىچمەيتتى، بىر ئۆيدە ئولتۇرمايتتى. ساھابىلار بۇ مەسىلىنى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامدىن سورىدى. شۇنىڭ بىلەن اللّٰه تائالا: ﴿(ئى مۇھەممەد!) ئۇلار سەندىن ھەيز توغرۇلۇق (يەنى ھەيزدار ئايال بىلەن جىنسىي ئالاقە قىلىشنىڭ دۇرۇسلىقى ياكى دۇرۇس ئەمەسلىكى توغرۇلۇق) سورايدۇ. ئېيتقىنكى، «ھەيز زىيانلىقتۇر (يەنى ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي ئالاقە قىلىش ئەر - خوتۇن ھەر ئىككىسىگە زىيانلىقتۇر)، ھەيز مەزگىلىدە ئاياللاردىن نېرى تۇرۇڭلار﴾ دېگەن ئايەتنى نازىل قىلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇلارنى ئاياللىرى بىلەن بىر داستىخاندا يەپ - ئىچىشكە، بىر ئۆيدە ئولتۇرۇشقا، جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن باشقا ھەممە ئىشنى قىلىشقا بۇيرۇدى.

يەھۇدىيلار بۇنى بىلگەندىن كېيىن: مۇھەممەد بىزنىڭ ئىشىمىزنى پەقەت بىزگە قارشى ئىش قىلىش ئۈچۈنلا تەرك ئېتىدۇ، دېيىشتى.

ئۇبباد ئىبنى بەشىر بىلەن ئۇسەيد ئىبنى ھۇزەيىر پەيغەمبەر ئەلەيىسسالامنىڭ قېشىغا كېلىپ يەھۇدىيلارنىڭ بۇ سۆزىنى يەتكۈزدى ۋە: ئى اللّٰه نىڭ پەيغەمبىرى! ئاياللىرىمىز بىلەن ھەيز مەزگىلىدىمۇ جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزسەك بولمامدۇ؟ دېدى. بۇنى ئاڭلاپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ يۈزى ئۆزگىرىپ كەتتى. بىز پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇ ئىككىسىگە ئاچچىغلىدى، دەپ ئويلىدۇق. ئاندىن پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا ھەدىيە

[①] بۇ ئايەتلەرنىڭ ئومۇمىي مەنىسى ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرىدىن تاللاپ ئېلىندى.

www.munber.org

سۈت كەلدى. پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ئۇ ئىككىسىگىمۇ سۈت بەردى. شۇنىڭ بىلەن ئۇ ئىككىسى پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئۆزلىرىگە ئاچچىغلانمىغانلىقىنى بىلدى.»[1]

2 ـ جابىر رەزىيەللاھۇ ئەنھۇنىڭ مۇنداق دېگەنلىكى رىۋايەت قىلىنىدۇ: «يەھۇدىيلار: كىمكى خوتۇنىنىڭ ئالدى تەرىپىگە ئارقا تەرىپىدىن كەلسە، بالىسى ئالغاي بولۇپ قالىدۇ، دەيتتى. شۇنىڭ بىلەن: ﴿ئاياللىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن (خۇددى) ئېكىنزارلىقتۇر (يەنى نەسىل تېرىيدىغان جايدۇر)، ئېكىنزارلىقىڭلارغا خالىغان رەۋىشتە كېلىڭلار﴾ دېگەن ئايەت نازىل بولدى.»[2]

تەپسىرنىڭ ئىنچىكە ۋە نازۇك نۇقتىلىرى

1 ـ يەھۇدىيلار ئاياللاردىن ھەيز مەزگىلىدە يىراق تۇرۇشتا چېكىدىن ئاشۇرىۋەتكەن بولۇپ، ئۇلار بىلەن بىر داستىخاندا يەپ ـ ئىچمەيتتى، بىر ئۆيدە ئولتۇرمايتتى. ئۇلار ھەيزدار ئاياللىنى كېسەل ياكى پاسكىنا ۋە نىجىس دەپ قارايتتى. خرىستىئانلار بولسا ھەيزگە سەل قاراپ ھەيزدار ئاياللار بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈۋېرەتتى، ھەيزگە پەرۋا قىلمايتتى. ئىسلام دىنى ئوتتۇراھال بەلگىلىمىنى ئېلىپ كېلىپ: «جىنسىي مۇناسىۋەتتىن باشقا ھەممە ئىشنى قىلىڭلار» دەپ كۆرسەتتى. مانا بۇ ئىسلام شەرىئىتىنىڭ ئەۋزەللىكلىرىدىن بىرى بولۇپ، مۇسۇلمانلارنى ئىككى ئىشنىڭ ئوتتۇراھالىنى تۇتۇشقا بۇيرۇدى.

2 ـ «ئەلمەھىيز» دېگەن سۆز ھەيزنىڭ ئۆزىگە ۋە ھەيز كېلىدىغان ئورۇنغا ئىسىم بولۇپ كېلىدۇ. لېكىن ئايەتتە ھەيزنىڭ ئۆزىنى كۆرسىتىدۇ. چۈنكى، سورالغان سوئال الله تائالانىڭ ﴿ئېيتقىنكى، ھەيز زىيانلىقتۇر (يەنى ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي ئالاقە قىلىش ئەر ـ خوتۇن ھەر ئىككىسىگە زىيانلىقتۇر)﴾ دېگەن سۆزى بىلەن جاۋاب بېرىلىپ، ئۇ سۆزنىڭ ھەيز كېلىدىغان ئورۇننى ئەمەس، ھەيزنىڭ ئۆزىنى سۈپەتلەپ كېلىدۇ[3].

3 ـ الله تائالانىڭ: ﴿(ھەيزدىن) پاك بولغۇچە ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلماڭلار﴾ دېگەن سۆزى ئاياللارغا ھەيز مەزگىلىدە يېقىنچىلىق قىلىشنىڭ مەنئى قىلىنغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.

4 ـ ئىمام تەبەرى مۇجاھىدنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلىدۇ: «مەن قۇرئاننى ئابدۇللاھ ئىبنى ئابباسنىڭ ئالدىدا سۈرە فاتىھەدىن باشلاپ ئاخىرىغىچىلىك ئۈچ قېتىم يادلاپ ئۆتكۈزدۈم، ھەر بىر ئايەتتە توختاپ ئۇنىڭ مەنىلىرىنى سورايتتىم. ﴿ئاياللىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن (خۇددى) ئېكىنزارلىقتۇر (يەنى نەسىل تېرىيدىغان جايدۇر)﴾ دېگەن

---

[1] بۇ ھەدىسنى ئىمام مۇسلىم ۋە تىرمىزى رىۋايەت قىلغان.
[2] ئىمام بۇخارى ۋە تىرمىزى رىۋايەت قىلغان. ئىمام سۇيۇتىنىڭ «ئەددۇررۇل مەنسۇز» ناملىق كىتابى، 2 ـ جىلد، 396 ـ بەت.
[3] ئىمام جەسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 397 ـ بەت.

ئايەتنىڭ مەنىسىگە كەلگەندە ئىبنى ئاباس مۇنداق دېدى: بۇ قۇرەيش قەبىلىسىنىڭ ئادەملىرى مەككىدىكى چاغدا ئاياللىرى بىلەن كۆڭۈل ئاچاتتى، ئۇلارنىڭ ئالدى تەرىپىگە ئالدى تەرەپتىنمۇ، ئارقا تەرەپتىنمۇ كېلىپ ھۇزۇرلىناتتى. ئۇلار مەدىنىگە كەلگەندىن كېيىن ئەنسارى ئاياللار بىلەن ئۆيلەندى. ئۇلار بۇ ئاياللىرىغىمۇ خۇددى مەككىدىكى ئاياللىرىغا قىلغان مۇئامىلىنىڭ ئۆزىنى قىلماقچى بولغاندا بۇ ئاياللار بۇنى رەت قىلىپ: بۇ ئىش بىزنىڭ ئادىتىمىزدە، يوق دېيىشتى. شۇنىڭ بىلەن بۇ ئىش تاراپ پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغىچە يېتىپ باردى. ئاندىن الله تائالا بۇ ئىشنى بايان قىلىپ: ﴿ئاياللىرىڭلار سىلەر ئۈچۈن (خۇددى) ئېكىنزارلىقتۇر (يەنى نەسىل تېرىيدىغان جايدۇر)، ئېكىنزارلىقىڭلارغا خالىغان رەۋىشتە كېلىڭلار﴾ دېگەن ئايەتنى نازىل قىلدى. ئاياللىڭنىڭ ئالدى تەرىپىگە خالىساڭ ئالدى تەرەپتىن، خالىساڭ ئارقا تەرەپتىن، خالىساڭ تىزلاندۇرۇپ تۇرۇپ كەلسەڭ بولىۋېرىدۇ. بۇ ئايەت پەقەت بالا تېرىيدىغان جايغا كېلىشنى كۆرسىتىدۇ.»[①]

5 ـ الله تائالا ئايال كىشىنى ئېكىنزارلىققا ئوخشاتتى. يەنى زېمىن زىرائەت تېرىيدىغان ئېكىنزارلىق بولغىنىدەك، ئايال كىشىمۇ بالا تېرىيدىغان ئېكىنزارلىقتۇر. بۇ ئوخشىتىش جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشنىڭ پەقەت بالا تاپىدىغان جاي ئالدى تەرەپكە دۇرۇس بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.[②]

ئايەتتە خوتۇن كىشىنىڭ رەھمىسى زېمىنغا، مەنى ئۇرۇققا، بالا ئۈنۈپ چىقىدىغان زىرائەتكە ئوخشىتىلغان.

شەرىئەت ھۆكۈملىرى

بىرىنچى ھۆكۈم

ھەيز مەزگىلىدە ئايالنىڭ تېنىنىڭ قانچىلىك مىقداردىن يىراق تۇرۇش ۋاجىپ بولىدۇ؟

ھەيز مەزگىلىدە ئايالنىڭ تېنىنىڭ قانچىلىك مىقداردىن يىراق تۇرۇشنىڭ ۋاجىپ بولىدىغانلىقى ھەققىدە ئۆلىمالار تۆۋەندىكى قاراشلارغا كەلگەن:

1 ـ ئايالنىڭ پۈتۈن بەدىنىدىن يىراق تۇرۇش ۋاجىپ بولىدۇ. بۇ قاراش ئىبنى ئاباس رەزىيەللاھۇ ئەنھۇمادىن ۋە ئۇبەيدە سەلمانىدىن رىۋايەت قىلىنغان.

① ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 395 ـ بەت.

② ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 3 ـ جىلد، 93 ـ بەت. ئىمام شەۋكانىنىڭ «فەتھۇل قەدىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 246 ـ بەت.

www.munber.org

2 ـ ئايالنىڭ كىندىكىدىن تىزىغىچە بولغان يېرىدىن يىراق تۇرۇش ۋاجىپ بولىدۇ. بۇ ئىمام ئەبۇ ھەنىفە ۋە مالىكنىڭ قارىشىدۇر.

3 ـ ئايالنىڭ پەقەت ھەيز كەلگەن جايىدىنلا يىراق تۇرۇش ۋاجىپ بولىدۇ. بۇ ئىمام شافىئىينىڭ قارىشىدۇر.

بىرىنچى قاراشتىكىلەرنىڭ دەلىلى شۇكى، الله تائالا ئاياللاردىن ھەيز مەزگىلىدە ئايرىلىپ تۇرۇشقا بۇيرۇدى، ھېچ نەرسىنى خاس قىلىپ تىلغا ئالمىدى. ﴿ھەيز مەزگىلىدە ئاياللاردىن نېرى تۇرۇڭلار﴾ دېگەن ئايەتنىڭ ھۆكمى ئاممىباب بولغانلىقى ئۈچۈن ئايالنىڭ پۈتۈن بەدىنىدىن يىراق تۇرۇش ۋاجىپ، بولىدۇ.

ئىمام قۇرتۇبى مۇنداق دەيدۇ: «بۇ قاراش ئۆلىمالارنىڭ قارىشىدىن سىرتتا قالغان ئاجىز بىر قاراش بولۇپ، گەرچە ئايەتنىڭ ھۆكمى ئاممىبابلىقنى تەقەززا قىلسىمۇ، ھەدىس ئۇنىڭغا خىلاپتۇر.»[1]

ئىككىنچى قاراشتىكىلەرنىڭ دەلىلى شۇكى، ئىمام ئەبۇ ھەنىفە ۋە مالىك ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھانىڭ مۇنۇ ھەدىسىنى دەلىل قىلىدۇ. ئائىشە مۇنداق دەيدۇ: «مەن ۋە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام ھەر ئىككىلىمىز جۇنۇبلۇقتىن بىر داستا يۇيىناتتۇق. مەن ھەيز كۆرۈپ قالغان ۋاقىتتا ئۇ مېنى ئىشتان كىيىۋېلىشقا بۇيرۇيتتى، ئاندىن مېنى قۇچاقلايتتى.»[2]

ئۇلار يەنە مەيمۇنە رەزىيەللاھۇ ئەنھادىن رىۋايەت قىلىنغان مۇنۇ ھەدىسنى دەلىل قىلىدۇ، مەيمۇنە مۇنداق دەيدۇ: «پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاياللىرى ھەيز كۆرۈپ قالغان ۋاقىتتا ئۇ ئۇلارنى ئىشتاننىڭ ئۈستىدىن قۇچاقلايتتى.»[3]

ئۈچىنچى قاراشتىكىلەرنىڭ دەلىلى شۇكى، ئىمام شافىئىي پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ: «ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن باشقا ھەممە ئىشنى قىلىڭلار»[4] دېگەن سۆزىنى دەلىل قىلىدۇ.

ئۇ يەنە مەسرۇقتىن رىۋايەت قىلىنغان مۇنۇ ھەدىسنى دەلىل قىلىدۇ، مەسرۇق مۇنداق دەيدۇ: «مەن ئائىشەدىن ئايالى ھەيزدار بولسا ئېرىگە ئۇنىڭ قەيەرلىرى ھالال بولىدۇ؟ دەپ سورىدىم. ئۇ: جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشتىن باشقا ھەممە يېرى ھالال بولىدۇ»[5] دەپ جاۋاب بەردى.

يەنە بىر رىۋايەتتە مۇنداق دېيىلگەن: «مەسرۇق سەپەر قىلىپ ئائىشەنىڭ ئۆيىگە باردۇ ۋە: پەيغەمبەرگە ھەم ئۇنىڭ ئائىلىسىدىكىلەرگە سالام بولسۇن! دەيدۇ. ئائىشە:

---

[1] ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 3 ـ جىلد، 87 ـ بەت.
[2] ئىمام بۇخارى، مۇسلىم ۋە تىرمىزى رىۋايەت قىلغان.
[3] ئىمام بۇخارى ۋە مۇسلىم رىۋايەت قىلغان.
[4] بۇ ھەدىسنى ئىمام مۇسلىم ۋە تىرمىزى رىۋايەت قىلغان.
[5] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 383 ـ بەت.

خۇش كەيپسەن مەسرۇق! دەيدۇ. ئۇلار ئۇنىڭ ئۆيگە كىرىشىگە رۇخسەت قىلىدۇ. ئۇ: مەن سىزدىن بىر مەسىلە سورىماقچى، بىراق خىجىل بولۇۋاتىمەن، دەيدۇ. ئائىشە: مەن ھەقىقەتەن سېنىڭ ئاناڭ، سەن مېنىڭ ئوغلۇم، دەيدۇ. ئاندىن مەسرۇق: ئايالى ھەيزدار بولسا ئېرىگە ئۇنىڭ قايەرلىرى ھالال بولىدۇ؟ دەيدۇ. ئائىشە: ئايالىنىڭ شۇ يېرىدىن باشقا ھەممە يېرى ئۇنىڭغا ھالال بولىدۇ، دەيدۇ.»[1]

كۈچلۈك قاراش

بىز دەلىللەرنى سېلىشتۇرۇپ كۆرگەندىن كېيىن ئىككىنچى قاراشنى كۈچلەندۈرىمىز. ئىبنى جەرىر تەبەرىمۇ مۇشۇ قاراشنى تاللاپ: «بۇ قاراشلار ئىچىدىكى توغرا قاراش ئايالى ھەيزدار بولغان ئەرگە ئايالىنىڭ ئىشتىنىنىڭ يۇقىرى (يەنى بېلىدىن يۇقىرى) تەرىپى ۋە تۆۋەن تەرىپى ھالالدۇر، دېگەن كىشىلەرنىڭ قارىشىدۇر»[2] دېگەن.

بۇنىڭدىكى سەۋەب شۇكى، ئەر ئايالىنى قۇچاقلىغاندا كىندىك بىلەن تىزنىڭ ئارىلىقىنى سىلاش چەكلەنگەن ئىشنى قىلىپ سېلىشقا ئېلىپ بېرىشى مۇمكىن. چۈنكى، چېگرىنىڭ ئەتراپىدا يۈرگەن كىشىنىڭ چېگرىدىن ئۆتۈپ كېتىش ئېھتىمالى بار. بۇنىڭدىن ئېھتىيات قىلىش ئۈچۈن چەكلەنگەن جايدىن يىراق تۇرۇشىمىز كېرەك. ئائىشە رەزىيەللاھۇ ئەنھا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئاياللىرىنى قۇچاقلايدىغانلىقى ھەققىدىكى ھەدىسنى رىۋايەت قىلغاندىن كېيىن مۇنداق دەيدۇ: «سىلەرنىڭ قايسىڭلار شەھۋىتىگە پەيغەمبەر شەھۋىتىگە ئىگە بولغاندەك ئىگە بولالايسىلەر؟»

يەنە بىر تەرەپتىن ئېلىپ ئېيتقاندا، بىردە رۇخسەت بار، يەنە بىردە چەكلىمە بار ئىككى ھەدىس بىر كېلىپ قالسا، چەكلىمە بار ھەدىس ئالدىنقى ئورۇنغا قويىلىدۇ. ئۆلىمالار فىقھشۇناسلىق قائىدە پرىنسىپلىرىدا شۇنداق دەپ كۆرسەتكەن.

ئىككىنچى ھۆكۈم

ئايالى بىلەن ھەيزدار مەزگىلدە جىنسىي مۇناسىۋەت قىلغان كىشىنىڭ كەففارىتى نېمە؟

ئايالى بىلەن ھەيزدار مەزگىلدە جىنسىي مۇناسىۋەت قىلىشنىڭ ھاراملىقىغا ئۆلىمالار بىرلىككە كەلگەن، ئەمما ئۇلار بۇ جىنايەتنى قىلغان كىشىنىڭ كەففارىتىگە نېمە ۋاجىپ بولىدىغانلىقى ھەققىدە ھەرخىل كۆز قاراشتا كەلگەن.

كۆپچىلىك ئۆلىمالار (ئىمام مالىك، شافىئىي ۋە ئەبۇ ھەنىفەلەر) بۇ جىنايەتنى قىلغان كىشى الله دىن مەغپىرەت تىلەيدۇ، ئۇنىڭغا تەۋبە قىلىش ۋە مەغپىرەت تەلەپ قىلىشتىن باشقا ھېچ نەرسە كەففارەت كەلمەيدۇ، دەپ قارايدۇ.

ئىمام ئەھمەد مۇنداق دەپ قارايدۇ: بۇ جىنايەتنى قىلغان كىشى بىر تىللا ياكى يېرىم تىللا سەدىقە بېرىدۇ، چۈنكى، ئىبنى ئابباس ئايالى بىلەن ھەيزدار مەزگىلدە جىنسىي

[1] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 383 ـ بەت.
[2] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 383 ـ بەت.

www.munber.org

مۇناسىۋەت قىلغان كىشى ھەققىدە پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ مۇنداق دېگەنلىكىنى رىۋايەت قىلغان: «ئۇ بىر تىللا ياكى يېرىم تىللا سەدىقە بېرىدۇ.»[1]

ئەھلى ھەدىستىن بەزىلەر مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر ئۇ قان كىلىۋاتقاندا يېقىنچىلىق قىلغان بولسا، بىر تىللا سەدىقە بېرىدۇ، قان توختىغاندا يېقىنچىلىق قىلغان بولسا، يېرىم تىللا سەدىقە بېرىدۇ.»

ئىمام قۇرتۇبى مۇنداق دەيدۇ: «ئۇنىڭغا مەغپىرەت تىلەش ۋە تەۋبە قىلىشتىن باشقا كەففارەت ۋاجىپ قىلمىغان كىشىلەرنىڭ دەلىلى ئىبنى ئابباستىن رىۋايەت قىلىنغان بۇ ھەدىستە مەسىلە بارلىقىنى، مۇنداق ھەدىسنىڭ دەلىل بولالمايدىغانلىقىنى، گەردەندىكى گۇناھنىڭ پاكلىنىش بىلەن ساقىت بولىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ.»[2]

ئۈچىنچى ھۆكۈم

ھەيزنىڭ مۇددىتى ئاز بولغاندا قانچىلىك، كۆپ بولغاندا قانچىلىك؟

فىقھشۇناسلار بۇ ھەقتە مۇنداق بىر قانچە قاراشقا كەلدى:

1 ـ ئىمام ئەبۇ ھەنىفە ۋە سەۋرى: ھەيزنىڭ ئەڭ ئاز مۇددىتى ئۈچ كۈن، ئەڭ كۆپ مۇددىتى ئون كۈن، دەپ قارايدۇ.

2 ـ ئىمام شافىئىي ۋە ئەھمەد: ئۇنىڭ ئەڭ ئاز مۇددىتى بىر كېچە كۈندۈز، ئەڭ كۆپ مۇددىتى 15 كۈن دەپ قارايدۇ.

3 ـ ئىمام مالىك: ھەيزنىڭ مۇددىتىگە ئاز ياكى كۆپ ۋاقىت بولمايدۇ، ئاياللارنىڭ رەسمىي ئادىتى ئېتىبارغا ئېلىنىدۇ، دەپ قارايدۇ.

ئىمام ئەبۇ ھەنىفە ئەبۇ ئۇمامەنىڭ مۇنۇ ھەدىسىنى دەلىل قىلغان: «ھەيزنىڭ ئەڭ ئاز مۇددىتى ئۈچ كۈندۈز، ئەڭ كۆپ مۇددىتى ئون كۈندۈز.»

ئىمام جەسساس مۇنداق دەيدۇ: «ئەگەر بۇ ھەدىس سەھىھ بولسا، ھېچكىمنىڭ ئۇنىڭدىن يۈز ئۆرۈشى توغرا ئەمەس.»[3]

ئىمام شافىئىي مۇنۇ ھەدىسنى دەلىل قىلىدۇ: «بەزى ئاياللار ئۆمرىنىڭ يېرىمىنى ناماز ئوقۇماي ئۆتكۈزىدۇ.» بۇ ھەدىس بەزى ئاياللارنىڭ 15 كۈن ھەيز كۆرىدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ[4].

---

[1] ئىمام ئەبۇ داۋۇد، تىرمىزى، نەسائى ۋە ئىبنى ماجە رىۋايەت قىلغان.
[2] ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 3 ـ جىلد، 88 ـ بەت.
[3] ئىمام جەسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 400 ـ بەت.
[4] ئىمام فەخرۇددىن رازىنىڭ «ئەتتەپسىر ئەلكەبىر» ناملىق تەپسىرى، 6 ـ جىلد، 68 ـ بەت. ئىمام جەسساسنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 401 ـ بەت. ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 3 ـ جىلد، 83 ـ بەت.

مەن مۇنداق دەپ قارايمەن: مەزكۇر ئايەتتە ھەيزنىڭ ئەڭ ئاز مۇددىتىنى ۋە ئەڭ كۆپ مۇددىتىنى كۆرسىتىدىغان دەلىل يوق. بۇ پەقەت ئىجتىھادىي مەسىلە بولۇپ، مەنبەسى فىقھى ھۆكۈملەر تەپسىلى بايان قىلىنغان كىتابلارغا قايتىدۇ. دەلىل قىلىنغان ھەدىس ۋە ئەسەرلەرنى تولۇق بىلمەكچى بولساڭ، شۇ كىتابلارغا مۇراجىئەت قىلغىن. الله ساڭا ياردەم بولسۇن!

تۆتىنچى ھۆكۈم

ئايالى بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت قىلىش قاچان ھالال بولىدۇ؟

الله تائالانىڭ: ﴿(ھەيزدىن) پاك بولغۇچە ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلماڭلار﴾ دېگەن سۆزى ئايالى ھەيزدىن پاك بولمىغىچە ئەرنىڭ ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلىشىنىڭ ھالال بولمايدىغانلىقىنى كۆرسىتىدۇ. بۇ ئايەتتە تىلغا ئېلىنغان پاكلىق ھەققىدە ئۆلىمالار تۆۋەندىكىدەك قاراشلارغا كەلگەن:

1 ـ ئىمام ئەبۇ ھەنىفە مۇنداق دەپ قارايدۇ: بۇ پاكلىق ھەيزنىڭ توختىشىنى كۆرسىتىدۇ. ئەگەر ھەيز قېنى ھەيزنىڭ ئەڭ كۆپ مۇددىتى بولغان ئون كۈن توشقاندا توختىسا، ئايالى يۇيۇنۇشتىن ئىلگىرى ئەرنىڭ ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولۇشى دۇرۇس بولىدۇ. ئەگەر ھەيز قېنى ئون كۈندىن ئىلگىرى توختىسا، ئايالى يۇيۇنمىغىچە ياكى ئارىلىقتا ناماز ئوقۇغۇدەك ۋاقىت ئۆتمىگىچە، ئەرنىڭ ئۇنىڭ بىلەن بىرگە بولۇشى دۇرۇس ئەمەس.

2 ـ كۆپچىلىك ئۆلىمالار (ئىمام مالىك، شافىئىي ۋە ئەھمەد) مۇنداق دەپ قارايدۇ: جىنسىي مۇناسىۋەت قىلىش ئۈچۈن ھالال بولىدىغان پاكلىق بولسا، ئايالنىڭ سۇ بىلەن جۇنۇبلۇقتىن يۇيۇنغاندەك يۇيۇنىشىنى كۆرسىتىدۇ. ئايالى ھەيز توختىغاندىن كېيىن سۇ بىلەن يۇيۇنمىغىچە، ئەرنىڭ ئۇنىڭ بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت قىلىشى ھالال ئەمەس.

3 ـ تاۋۇس ۋە مۇجاھىد مۇنداق دەپ قارايدۇ: ئايالنىڭ شۇ يېرىنى سۇ بىلەن يۇيۇشى ۋە نامازغا تاھارەت ئالغاندەك كىچىك تاھارەت ئېلىشى ئېرىگە ھالال بولۇش ئۈچۈن يېتەرلىكتۇر.

بۇ ئىختىلاپنىڭ سەۋەبى شۇكى، الله تائالانىڭ: ﴿(ھەيزدىن) پاك بولغۇچە ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلماڭلار. پاك بولغاندا، ئۇلارغا الله بۇيرىغان جايدىن يېقىنچىلىق قىلىڭلار﴾ دېگەن سۆزىدە پاك بولۇش مەنىسىنى ئىپادىلىگەن «يەتھۇرنە» ۋە «تەتەھھەرنە» دېگەن سۆزلەر ئىشلىتىلگەن بولۇپ، ئىمام ئەبۇ ھەنىفە ھەر ئىككىلى سۆزنى ھەيز قېنىنىڭ توختىشى مەنىسىدە چۈشەنگەن.

كۆپچىلىك ئۆلىمالار بۇ ئايەتنى «ئۇلار سۇ بىلەن يۇيۇنغۇچە ئۇلارغا يېقىنچىلىق قىلماڭلار، سۇ بىلەن يۇيۇنغاندا، ئۇلارغا الله بۇيرىغان جايدىن يېقىنچىلىق قىلىڭلار» دېگەن مەنىدە چۈشەنگەن. ئۇلار بۇ چۈشەنچىگە قىرائەتتىكى ئوخشىماسلىقنى دەلىل قىلغان.

www.munber.org

ئۇلار يەنە مۇنداق دەيدۇ: «بىزنىڭ قارىشىمىزنىڭ توغرىلىقىنى كۆرسىتىدىغان دەلىل شۇكى، الله تائالا بۇ ئايەتتىكى ھۆكۈمنى ئالدى بىلەن ھەيز قېنىنىڭ توختىشىدىن، ئاندىن سۇ بىلەن يۇيۇنۇشتىن ئىبارەت ئىككى شەرتكە باغلىغان. الله تائالانىڭ: ﴿پاك بولغۇچە﴾ دېگەن سۆزى ئاياللارنىڭ ھەيز قېنى توختىغىچە دېگەن مەنىنى، الله تائالانىڭ: ﴿پاك بولغاندا﴾ دېگەن سۆزى ئاياللار سۇ بىلەن يۇيۇنۇپ پاك بولغاندا دېگەن مەنىنى ئىپادىلەيدۇ. بۇ ئىككى شەرتنىڭ بىرلىشىشى ئاخىرقى غايىدۇر.

بۇ ئايەت الله تائالانىڭ: ﴿يېتىملەرنى بالاغەتكە يەتكەنگە قەدەر سىناپ تۇرۇڭلار، ئۇلاردا ماللىرىنى باشقۇرالايدىغان ھالەتنى بايقىساڭلار، ئۇلارغا مال ـ مۈلكىنى تاپشۇرۇپ بېرىڭلار﴾[1] دېگەن سۆزىگە تامامەن ئوخشايدۇ. الله تائالا بۇ سۆزىدىمۇ مال ـ مۈلكنى تاپشۇرۇپ بېرىشنىڭ دۇرۇسلۇقىنى كۆرسىتىدىغان ھۆكۈمنى ئۇلارنىڭ بالاغەتكە يېتىشىدىن ۋە ماللىرىنى باشقۇرالايدىغان ھالەتنىڭ بايقىلىشىدىن ئىبارەت ئىككى شەرتكە باغلىغان. بۇ ئىككى شەرت چوقۇم بىرلا ۋاقىتتا تولۇق بولۇشى لازىم.

كۈچلۈك قاراش

مەن مۇنداق دەپ قارايمەن: كۆپچىلىك ئۆلىمالارنىڭ قارىشى كۈچلۈكرەكتۇر. چۈنكى، الله تائالا: ﴿الله ھەقىقەتەن تەۋبە قىلغۇچىلارنى دوست تۇتىدۇ. (ھارامدىن ۋە نىجاسەتتىن) پاك بولغۇچىلارنى ھەقىقەتەن دوست تۇتىدۇ﴾ دېگەن سۆزىدە پاك بولۇشنىڭ سەۋەبىنى بايان قىلدى. بۇ ئايەتنىڭ زاھىرى مەنىسى سۇ بىلەن يۇيۇنۇشتىن ئىبارەت ماددى پاكلىقنى كۆرسىتىدۇ. بىز كۈچلەندۈرگەن بۇ قاراشنى تەپسىرشۇناسلارنىڭ پېشۋاسى ئىمام تەبەرى، ئەللامە ئىبنۇل ئەرەبى ۋە شەۋكانى[2] قاتارلىقلارمۇ تاللىغان.

بەشىنچى ھۆكۈم

ھەيزدار ئايالغا نېمە ئىشلار ھارام بولىدۇ؟

ھەممە ئۆلىمالار ھەيزدار ئايالغا ناماز ئوقۇش، روزا تۇتۇش، بەيتۇللاھنى تاۋاپ قىلىش، مەسجىدكە كىرىش، قۇرئاننى تۇتۇش، قۇرئان ئوقۇش قاتارلىق ئىشلارنىڭ ھارام بولىدىغانلىقى ھەققىدە بىرلىككە كەلگەن. ئۇ پاك بولغۇچە ئېرىنىڭ ئۇنىڭ بىلەن جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشى ھالال ئەمەس. بۇ ھۆكۈملەرنىڭ تەپسىلاتىنى ۋە ئۇنىڭ دەلىللىرىنى تولۇق بىلىش ئۈچۈن فىقھى كىتابلىرىغا مۇراجىئەت قىلىش لازىم.

---

[1] سۈرە نىسا 6 ـ ئايەتنىڭ بىر قىسمى.

[2] ئىمام تەبەرىنىڭ «جامىئۇل بەيان» ناملىق تەپسىرى، 2 ـ جىلد، 387 ـ بەت. ئىمام ئىبنۇل ئەرەبىنىڭ «ئەھكامۇل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 173 ـ بەت. ئىمام قۇرتۇبىنىڭ «ئەلجامىئ لىئەھكامىل قۇرئان» ناملىق تەپسىرى، 3 ـ جىلد، 89 ـ بەت. ئىمام شەۋكانىنىڭ «فەتھۇل قەدىر» ناملىق تەپسىرى، 1 ـ جىلد، 226 ـ بەت.

ئايەتلەر كۆرسىتىدىغان ئەھمىيەتلىك نۇقتىلار

1 ـ ھەيزدار ئايال ھەيزدىن پاك بولغانغا قەدەر ئەرنىڭ ئۇنىڭدىن يىراق تۇرۇشى ۋاجىپ بولىدۇ.

2 ـ ئايالنىڭ ھەيز قېنى توختىغان ۋە سۇ بىلەن يۇيۇنغاندىن كېيىن ئەرنىڭ ئۇنىڭغا يېقىنچىلىق قىلىشى دۇرۇس بولىدۇ.

3 ـ ئايالنىڭ ئارقا يولىغا كېلىش ھارامدۇر، چۈنكى، ئۇ جاي بالا تاپىدىغان جاي ئەمەس.

4 ـ بالا تاپىدىغان جايغىلا كەلسە، ھەر تۈرلۈك كېلىش يوللىرى بىلەن ھۇزۇرلىنىش دۇرۇستۇر.

5 ـ اللہ تائالانىڭ بۇيرۇقىغا خىلاپلىق قىلىشتىن، ئۇ توسقان ۋە ئاگاھلاندۇرغان ئىشلارنى قىلىشتىن ھەزەر ئەيلەش لازىم.

ئايەتلەرنىڭ ھېكمىتى

اللہ تائالا ئاياللارنى ئەرلەرگە نەسىل قالدۇرىدىغان ئورۇن قىلىپ يارىتىپ بەردى ۋە ئەرلەرگە ئۇلار بىلەن يېقىنچىلىق قىلىشنى ئۇلارنىڭ ئېھرامغا كىرىش، ئېتىكاپتا ئولتۇرۇش، روزا تۇتۇشقا ئوخشاش ئىبادەت قىلىش بىلەن شۇغۇللىنىۋاتقان ياكى ھەيز كۆرۈپ قالغان ۋاقىتلىرىدىن باشقا ھەممە ۋاقىتلاردا ھالال قىلىپ بەردى.

ھەيز مەزگىلىدە ئايال كىشى كېسەلگە ئوخشاپ قالىدۇ. چۈنكى، ھەيز ئايال كىشىنىڭ بەچچىدانىدىكى ئۇرۇقلانمىغان چىشىلىق تۇخۇمچىلىرىنى تاشلاش ھالىتى بولۇپ، كۆپۈنچە ھاللاردا ئۇنىڭ بىلەن ئاغرىق پەيدا بولىدۇ ۋە ئايال كىشى ئەر ـ ئايال ھەر ئىككىلىسى ھۇزۇرلىنىش مەقسەت قىلىنىغان بۇ جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشكە ھېسسىيات جەھەتتىن ھازىر ئەمەس ھالەتتە بولىدۇ.

ھەيز قېنىنىڭ ناھايىتى سېسىق پۇرىقى بولۇپ، باشقا قانلارغا ئوخشىمايدۇ. چۈنكى، ئۇ ئاياللارنىڭ تېنىدىن چىقىرىپ تاشلانغان كېرەكسىز قاندۇر. ئۇ بۇزۇق قان بولۇپ، فىقھشۇناسلارنىڭ تەرىپ قىلىشىچە، قارامتۇل، قويۇق، كۆلرەڭ ۋە قىپقىزىل رەڭلەردە بولىدىكەن.

بۇ قان مۇشۇنداق ناچار سۈپەتلەر بىلەن بىرلەشسە، قانداق بولۇپ كېتەر؟ مۇنداق ھالەتتە ئايال كىشى بىلەن يېقىنچىلىق قىلىش ئايال كىشىگە ناھايىتى چوڭ زىيان كەلتۈرىدۇ، شۇنداقلا، ئەر كىشىگىمۇ زىيان كەلتۈرىدۇ. قۇرئان كەرىم: ﴿ئېيتقىنكى، «ھەيز زىيانلىقتۇر (يەنى ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي ئالاقە قىلىش ئەر ـ خوتۇن ھەر ئىككىسىگە

www.munber.org

زىيانلىقتۇر)﴾ دەپ، بۇ زىياننى ناھايىتى ئىنچىكە ئىبارە بىلەن ئىپادىلىدى. مۆجىزە خاراكتېرلىك بۇ ئىبارىدىنمۇ كۈچلۈكرەك ئىبارە بارمۇ؟

ھازىرقى دەۋرنىڭ تىببىي ئىلمى ئاياللار بىلەن ھەيز مەزگىلىدە جىنسىي مۇناسىۋەت ئۆتكۈزۈشنىڭ ئاياللارغا ئىنتايىن زىيانلىق ئىكەنلىكىنى ئىسپاتلاپ چىققان. ئەر تەرەپتىن ئېتىلىپ چىققان مەنى بۇ قان بىلەن ئارىلىشىپ، بەچچىدانىنىڭ يۇقىرى ئېغىزىنى ياكى ئۇنىڭ ئىچىنى ياللۇغلاندۇرىدۇ ۋە ياكى بۇ مەنىدىن بالا تۆرۈلۈپ قالغان تەقدىردە، بۇ بالا ھەر خىل خەتەرگە دۇچ كېلىدۇ. ئەر كىشىمۇ جىسمانىي جەھەتتە بەزى كېسەللىكلەرگە گىرىپتار بولىدۇ. شۇڭا دوختۇرلار ئەرلەرنى ئاياللارنىڭ ئايلىق ھەيز مەزگىلىدە ھەيزدىن پاك بولغانغا قەدەر ئۇلاردىن يىراق تۇرۇشقا تەۋسىيە قىلىدۇ. مانا بۇ ھەممە نۇقسانلاردىن پاك بولغان ئىسلام شەرىئىتىنىڭ ھېكمەتلىك شەرىئەت ئىكەنلىكىنىڭ پاكىتىدۇر.